

Yerel Halkın Cittaslow (Sakin Şehir) Hareketine Yönelik Algılarının Belirlenmesi: Kemaliye Örneği

Fatih ORHAN^{1*} , Metehan TAVUZ¹

¹ Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Coğrafya Bölümü, Erzincan/Türkiye

*E-mail: forhan@erzincan.edu.tr

Makale Bilgisi :

Geliş:

23/09/2024

Kabul Ediliş:

21/11/2024

Anahtar Kelimeler:

- Cittaslow
- Sakin şehir
- Yerel halk
- Sürdürülebilirlik
- Kemaliye.

Öz

Günümüz şehirlerinde ortaya çıkan hızlı ve tek tipleşmiş yaşam tarzının oluşturduğu olumsuzluklar, insanları daha sakin ve yerel kimliğini koruyan yerleşmelere yönlendirmektedir. Bu kapsamda dünyada sakin akımlar ön plana çıkmaya başlamıştır. Bunlardan biri olan Cittaslow (Sakin Şehir) hareketi de gerek dünyada ve gerekse ülkemizde yaygınlaşmaktadır. Üye kentlerde beklenen yararların sağlanabilmesi, sadece etkin yönetime değil, aynı zamanda yerel halkın sürece aktif katılımına ve süreci içselleştirmesine bağlıdır. Bu kapsamda yerel halkın sakin şehir hareketine yönelik algı ve tutumlarını belirlemek ve yaşadıkları şehrin bu ağa dâhil olmasından duydukları memnuniyeti tespit etmek oldukça önemlidir. Bu çalışmada 2022 yılında sakin şehir ağına üye olan Kemaliye ilçesindeki yerel halkın, bu sürece yönelik farkındalık, algı ve tutumlarının ölçülmesi amaçlanmıştır. Nicel araştırma yöntemleri üzerine kurgulanan çalışmada veri toplama aracı olarak anket yöntemi benimsenmiştir. Örneklem topluluğunun her kesimini kapsayacak şekilde olmasına özen gösterilerek amaçlı örnekleme yöntemiyle belirlenen 100 kişiye yüz yüze anket uygulanmıştır. SPSS programı aracılığıyla değerlendirilen anket sonuçlarına göre, Kemaliye'deki yerel halkın yaşadıkları şehrin Cittaslow ağına dâhil edilmesinden %72 oranında memnun oldukları görülmüştür. Birliğe üye olmanın en çok kültürel açıdan olumlu sonuçlar doğuracağı düşünülmekle birlikte, ilçe turizmde de bir canlanmaya vesile olduğu dile getirilmiştir. Bununla birlikte özellikle istihdama katkısının yeterince olmadığı, fiyat artışı ve kalabalıklaşma gibi bazı problemleri beraberinde getirdiği düşünülmektedir. Bu sonuçlar yerel halkın genel olarak Kemaliye'nin Cittaslow birliğine üye olmasına olumlu yaklaştığını göstermekle birlikte, sürece yeterince katılmamalarının ve avantajlarından faydalanamamalarının bakış açılarını olumsuz etkileyeceği şeklinde yorumlanabilir. Bu kapsamda yetkililerin sürdürülebilir bir anlayışla yerel halkı süreç hakkında daha fazla bilgilendirerek onları sürecin aktif bir paydaşı haline getirmeleri ve iyi örnekler üzerinden teşvik etmeleri önerilmektedir.

A Study on the Perceptions and Attitudes of Local Stakeholders on the Cittaslow City Network: The Case of Kemaliye

Article Info

Received:

23/09/2024

Accepted:

21/11/2024

Keywords:

- Cittaslow
- Slow city
- Local residents
- Sustainability
- Kemaliye

Abstract

In today's cities, the negative effects of fast-paced and homogenized lifestyles have led people to seek more tranquil and locally rooted settlements. Within this context, various slow living movements have gained prominence worldwide. One such movement is the Cittaslow (Slow City) initiative, which has been spreading both globally and in our country. The success of member cities in achieving the expected benefits from this movement depends not only on effective management but also on the active participation and internalization of the process by local residents. In this study, conducted in Kemaliye, a district that joined the Cittaslow network in 2022, the aim was to measure local residents' awareness, perceptions, and attitudes toward the slow city movement. The research design employed quantitative methods, with face-to-face surveys administered to a purposefully selected sample of 100 individuals representing various segments of the community. Analyzing the survey results using the SPSS program revealed that 72% of Kemaliye's local residents expressed satisfaction with their city's inclusion in the Cittaslow network. While membership was perceived to have positive cultural implications and contributed to local tourism, some challenges were also noted. Concerns included insufficient impact on employment, issues related to price increases and overcrowding. Overall, the findings indicate a generally positive outlook among local residents regarding Kemaliye's membership in the Cittaslow association. However, limited active engagement and underutilization of the associated advantages may hinder the full realization of its benefits. To address this, it is recommended that authorities enhance sustainable practices by providing more information to local residents, actively involving them in the process, and promoting positive examples.

Atf bilgisi / Cite as: Orhan, T. & Tavuz, M. (2024). Yerel Halkın Cittaslow (Sakin Şehir) Hareketine Yönelik Algılarının Belirlenmesi: Kemaliye Örneği. Menba Kastamonu Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi Dergisi. 10 (3), 174-186. DOI: 10.58626/menba.1554025

GİRİŞ

Sanayi devrimi sonrasında yaşanan bilimsel, teknik ve teknolojik gelişmeler sonucu günümüzde hızlı değişimler yaşanmaktadır. Bu süreç bir taraftan insan yaşamını kolaylaştıran birçok olumlu durumu ortaya çıkarmışken, diğer taraftan da bazı sorunları beraberinde getirmiştir. Özellikle şehirlerde daha fazla karşılaşılan bu sorunların başında; hızlı nüfus artışı ve kalabalıklaşma, konut sıkıntısı, altyapı eksikliği, çevre kirlenmesi, gürültü ve hava kirliliği, trafik yoğunluğu, kaynakların çılgınca tüketimi ve dolayısıyla daha fazla üretilerek tahrip edilmesi gelmektedir. Bütün bunlara ek olarak şehirlerde tek tip yaşam tarzının gelişmesi ve yerel kültürlerin popüler kültürün etkisi altında kaybolması (Kiper, 2004), bir ur gibi sinsice şehirleri saran önemli bir problemdir. Belki de bu durum şehirlerdeki hızlı yaşamın ortaya çıkardığı zaman baskısının bir neticesidir. Nitekim şehirlerde yaşayan insanlar sürekli olarak kendini bir yerlere ve bir şeylere yetiştirme çabası içerisinde bulmuştur (Uslu & Avcı, 2020). Böylece insanlar adeta programlanmış gibi belli kalıplar içerisinde kalmaya itilmiştir.

Sanayileşme, kentleşme ve küreselleşme sürecinin ortaya çıkardığı sorunlar nedeniyle günümüzde insanlar, dinlenmek için kalabalık ve yoğun trafiğe sahip olan gürültülü kentlerden uzaklaşarak kendilerini flora ve faunası zarar görmemiş, temiz, doğal kalabilmiş, yerel kimliğini kaybetmemiş, doğal üretimin ve tüketimin yapılabildiği özgünlüğünü koruyabilmiş şehirlere doğru yönelmektedirler (Pajo & Uğurlu, 2015). Bu talep, şehirleri kendine özgü yapısını, yerel ekonomisini ve yerel kültürünü korumaya teşvik etmiştir. Bunu başarabilmek için sakin akımlar bir araç olarak görülmüştür. Bu akımlardan biri olan Cittaslow hareketi, şehrin özgün yapısını ve yerel kültürünü korumayı, şehir sakinlerinin yüksek yaşam kalitesini sağlamayı, yerel ekonomiyi geliştirme ve güçlendirmeyi amaçlayan yerele ve çevreye duyarlı alternatif bir şehir kalkınma stratejisi olarak görülmektedir (Mayer & Knox, 2006; Yıldırım & Uğuz, 2020).

İtalyanca “Citta” ile İngilizce “Slow” kelimelerinin bileşiminden oluşturulan Cittaslow, kelime anlamı olarak *yavaş şehir* olarak Türkçe’ye çevrilebilir. Bununla birlikte söz konusu şehir olduğunda *yavaş* yerine *sakin* ifadesi daha doğru bir niteleme olarak görülmektedir. Nitekim literatürde yavaş şehir olarak kullanımına rastlamak mümkün olmakla birlikte, daha yaygın kullanımı *sakin şehir* şeklindedir. Bu çalışmada da sakin şehir olarak kullanımı tercih edilmiştir.

Cittaslow (Sakin şehir) felsefesi, aslında *Slow Food* (*yavaş yemek*) hareketinden doğmuştur. Şehirlerdeki hızlı yaşam birçok alanda olduğu gibi insanların beslenme alışkanlıklarını da yönlendirmektedir. Bu kapsamda fast food (hızlı yemek) olarak adlandırılan yemek kültürü şehirlerde yaygınlaşmıştır. Ancak bu yeni yemek akımı, yerel mutfak kültürünü ve eko gastronomi anlayışını olumsuz etkilediği gerekçesiyle eleştirilmektedir. Nitekim 1986 yılında İtalya’nın Roma kentinde, kentin önemli simgelerinden biri olan İspanyol Merdivenleri (Piazza di Spagna) yakınlarında böyle bir fast food restoranının açılmasına tepki olarak Carlo Petrini önderliğinde duyarlı bir grup protestocu slow food hareketini başlatmıştır (Slow Food, 2024). Yeni açılan fast food restoranını protesto eden gruba göre restoran, hem meydanın estetiğini bozmakta hem de İtalyan yemek kültürüne ve beslenme alışkanlığına zarar vermektedir (Petrini & Padovani, 2011).

Slow Food hareketi, 9 Kasım 1989’da 15 ülke delegesinin katılımıyla Paris’te Slow Food manifestosunun imzalanmasıyla resmen kurulmuştur. Slow Food, *herkes için iyi, temiz ve adil gıda sağlamak* mottosuyla hareket eden küresel bir harekettir. Bu organizasyonunun, dünya çapında aralarında Türkiye’nin de dâhil olduğu 160 ülke bünyesinde 100 bin üyesi ve 1 milyon destekçisi bulunmaktadır. Ayrıca dünya genelinde yavaş yemek hareketinin 2023 yılında toplam 2092 tane yerel şubesi (convivium) ve topluluğu vardır (Slow food 2023 Yıllık Raporu).

Slow food felsefesinden etkilenen Cittaslow (Sakin Şehir) hareketi ise, 1999’da İtalya’da Greve in Chianti şehrinin Belediye Başkanı Paolo Saturnini’nin öngörüsü ile ortaya çıkmıştır. Daha sonra Bra, Orvieto ve Positano şehirlerinin belediye başkanları ve Slow Food’un kurucusu Carlo Petrini tarafından imzalanan Cittaslow Sözleşmesiyle resmen kurulmuştur (Cittaslow International, 2024).

Sakin şehir hareketi, kendisini en iyi şekilde temsil edeceğini düşündüğü salyangozu sembolü olarak seçmiştir (Şekil 1). Yavaş, temkinli, ancak kararlı bir şekilde ilerlemesi, cüssesinden beklenmeyecek mesafeler aşması ve bunu yaparken de geçtiği yerlerde ince bir iz bırakması salyangozun logo olarak seçilmesini sağlamıştır (Zengin & Genç, 2018). Salyangoz yavaşlıktır, yavaşlık ise bir erdemdir. Akıllılığı ve ağırbaşlı olmayı temsil etmektedir (Acuner, 2015). Yavaşlık, hızın temsil ettiği sorunların ilacı olarak görülmüş olup sabırsız, nicelik yanlısı, sığ, kontrolcü ve agresif “hızlı”ya karşı; nitelik yanlısı, derin, sakin, sezgisel ve özenli olanın tarafını tutar (Sayar, 2023). Hızı yavaşlatmak, insanlarla daha çok bağlantı kurmaya ve çevreye değer vermeye vesile olarak seyahat deneyimini de zenginleştirir. Nitekim yavaş hareket eden ziyaretçilerin miras alanlar, gelenekler, yerel mutfak öğeleri ve destinasyonun benzersiz nitelikleri hakkında bilgi sahibi olmaları aceleci ziyaretçilerin aksine daha olası olarak görülmektedir (Walker & Lee, 2019). Yazar Milan Kundera da Slowness adlı kitabında yavaşlık ile anılar arasındaki bağlantıyı şöyle ifade etmiştir: “*Yavaşlığın düzeyi anının yoğunluğuyla; hızın düzeyi ise unutmanın yoğunluğuyla doğru orantılıdır. Yavaşlık ile anımsama, hız ile unutma arasında gizli bir ilişki vardır. Bir şey anımsamak isteyen kimse yürüyüşünü yavaşlatır. Buna karşılık, az önce yaşadığı kötü bir olayı unutmaya çalışan insan elinde olmadan yürüyüşünü hızlandırır*” (Cittaslow Türkiye, 2024).

Şekil 1: Cittaslow Resmi Logosu (Cittaslow International, 2024).

Cittaslow, her şeyden önce şehir halkının yaşam kalitesini arttırmayı hedef edinen bir birliktir. Bu bağlamda birliğe aday olmak isteyen şehirlerin birliğin ön koşul şartlarını ve üyelik ölçütlerini taşıması gerekmektedir. Nitekim sakin şehir ağı, öncelikle nüfusu 50 binin altında olan kentlerin üye olabildiği uluslararası belediyeler birliğidir. Buna ek olarak üyelik için 7 ana başlık¹ altında toplam 72 ölçüt belirlenmiştir. Bu ölçütlerden 31 tanesi zorunlu iken, 5 tanesi ise zorunlu değildir. 36 tane ise, uygulanırsa şehir için yararlı olabilecek tavsiye niteliğinde ölçüt bulunmaktadır (Cittaslow Türkiye, 2024). Birliğe üye olmak için birliğin belirlediği ölçütleri yerine getirmeyi sağlayacak projeler tasarlamak ve uygulamak gerekmektedir. Ölçütleri belli oranda sağlayan, 50 ve üzerinde puan alan şehirler, *Cittaslow Birliği: Yaşam Kalitesinin Önemli Olduğu Kentlerin Uluslararası Ağı (International network of towns where quality of life is important)*'na kabul edilir.

Temelini "yavaşlık" ilkesine dayandıran Sakin Şehir (Cittaslow/Slow City) hareketi, isminin aksine hızla gelişen ve büyüyen bir ağ (Numanoğlu & Güçer, 2018) konumuna gelmiştir. Nitekim yerel bir organizasyon olarak kurulmuş olmasına rağmen, kısa sürede önce ulusal ve sonra da uluslararası bir boyut kazanmıştır. 1999 yılında 4 üye ile kurulan sakin şehir hareketine, Haziran 2024 itibariyle dünya genelinde 33 ülkeden toplam 301 üye katılmıştır. Bu üyelerin % 80'den fazlası Avrupa kıtasında bulunmaktadır. Ülke bazında ise kuruluşun merkezini teşkil eden İtalya 86 üye ile en fazla üyeye sahip ülkedir. İtalya'yı 38 üye ile Polonya takip ediyor iken, ülkemiz de 25 üye ile en fazla üye sayısına sahip 3. ülke konumundadır (Cittaslow International, 2024).

Ülkemizde 2009 yılında İzmir Seferihisar'ın sakin şehir olarak kabul edilmesiyle başlayan sakin şehir süreci, zaman içerisinde devam eden yeni katılımlarla genişlemiş ve Haziran 2024 itibariyle sayı 25'e² ulaşmıştır (Cittaslow Türkiye, 2024). Kemaliye ilçesi de, 2022 yılında ülkemizin 21. sakin şehri olarak bu listeye dâhil olmuştur.

Kemaliye (eski adı Eğin), Doğu Anadolu Bölgesi'nin Yukarı Fırat Bölümü'nde yer alan Erzincan ilinin dokuz ilçesinden biri olup, yaklaşık 1207 km²'lik alana (HGM, 2024) sahiptir. Erzincan il merkezinin güneybatısında yer alan Kemaliye ilçesinin kuzeyinde İliç (Erzincan), güneyinde Arapgir (Malatya) ve Ağın (Elazığ), batısında Divriği (Sivas), doğusunda Çemişgezek, Ovacık ve Hozat (Tunceli) ilçeleriyle sınırı bulunmaktadır (Şekil 2).

İlçe aynı zamanda Erzincan, Elazığ, Malatya ve Tunceli illeri arasındaki bir konumda olup, doğal ve beşeri coğrafya özellikleri itibariyle de bir geçiş sahası durumundadır. Yeryüzü şekilleri açısından ise, batıda Yama Dağı'ndan başlayıp, doğuda Munzur (Mercan) Dağları ile devam eden ve İç Doğu Toroslar olarak nitelendirilen engebeli bir sahada bulunmaktadır (Akpınar, 2004). İlçe merkezi olarak da ifade edebileceğimiz Kemaliye kasabası ise, Karasu nehrinin açmış olduğu vadinin batı yamacında ortalama 850-1000 m yükselti basamağında kurulmuştur.

¹ Cittaslow'un 7 ana ölçütü şunlardır:

Çevre politikaları, Altyapı politikaları, Kentsel yaşam kalitesi politikaları, Tarımsal, turistik, esnaf ve sanatkârlara dair politikalar, Misafirperverlik, farkındalık ve eğitim için planlar, Sosyal uyum ve Ortaklıklar.

² Bu şehirler alfabetik sıraya göre Ahlat, Akyaka, Arapgir, Daday, Eğirdir, Finike, Foça, Gerze, Gökçeada, Göynük, Gütül, Halfeti, İznik, Kemaliye, Köyceğiz, Mudurnu, Perşembe, Safranbolu, Şarköy, Şavşat, Seferihisar, Uzundere, Vize, Yalvaç ve Yenipazar'dır.

Sakarya iline bağlı Taraklı ilçesi de 2011 yılında birliğe üye olmuş, ancak birikmiş yıllık aidat ücretini ödemediği gerekçesiyle 2022 yılında birlikten çıkarılmıştır (Halk54, 2024).

Şekil 2: Kemaliye İlçesi Lokasyon Haritası.

Kemaliye, zengin doğal ve kültürel turistik çekiciliklere sahip olan bir ilçedir. İlçenin en önemli doğal zenginlikleri arasında; Karasu nehri ve onun açmış olduğu Karanlık kanyon, Keban barajı, başta Kadıgözü olmak üzere soğuk su kaynakları, birçoğu endemik türlerden oluşan flora ve faunası, sarp kayalıkları ve yayla alanları dile getirilebilir. Bütün bunlar, doğa turizmi ve ekstrem sporlar açısından zengin bir potansiyel barındırmaktadır. Ayrıca ilçe, tarihi eserleri, özgün mimari yapısı/Kemaliye evleri, kanyon yamacındaki taş yolu, yöresel el sanatları, kendine özgü gelenek ve göreneklere gibi kültürel özellikleri açısından da ön plana çıkmaktadır (Akpınar, 2004; Akkaya & Güngör, 2016; Mavuş, 2021). Bu yönüyle de kültürel ve kırsal turizm açısından değerlendirilmeyi beklemektedir. Doğal ve kültürel çekiciliklerin bir arada bulunması, Dünya Mirası Listesine karma kategoride (doğal ve kültürel) başvurulmasını sağlamıştır. Nitekim 2021 yılında *Kemaliye Tarihi Kenti* adıyla Dünya Mirası Geçici Listesine karma kategoride girmeyi başarmış olup (Oto & Kızıllırmak, 2022), bu kategorideki ender yerler arasında yerini almıştır.

Sakin şehir hareketinin amacı, kaliteli yaşam kültürünü desteklemek ve yaygınlaştırmaktır (Ekincek, 2014). Hızlı tüketime, yerel kültürlerin yok edilmesine ve şehirlerin tek tipleştirilmesine karşı ortaya çıkan bu hareket, daha önce de ifade edildiği üzere 1999'da İtalya'da başlamış ve İtalya'dan dünyaya yayılan uluslararası bir ağ konumuna gelmiştir. Bu nedenle bu konuda yapılan çalışmaların çok eski olmadığını söylemek mümkündür. Web Of Science'de yayımlanan ve Cittaslow hareketini ele alan makale çalışmalarında anahtar kelimenin *sürdürülebilirlik* olduğu görülmüştür. Nitekim çalışmaların büyük bir bölümü sürdürülebilir şehir/kasaba yönetimi, sürdürülebilir kalkınma ve sürdürülebilir turizm gibi kavramlar üzerine odaklanmıştır. Bunlara ek olarak yavaş yemek (slow food) ve eko gastronomi, yavaş turizm de en yaygın konu başlıklarını oluşturmaktadır. Bu makaleler ülke bazında değerlendirildiğinde ise en fazla yayının Türkiye menşeli olduğu görülmüştür.³ Dünya'da olduğu gibi ülkemizde de hızla büyüyen ve genişleyen sakin şehir (Cittaslow) hareketi, yapılan akademik çalışmaların da oldukça fazla olmasını beraberinde getirmiştir. Bu çalışmaların bir kısmı sakin şehir kavramı ve özellikleri üzerinedir (Keskin, 2010; Ünal, 2016; Koç & Baz, 2020). Bir kısmı da sakin şehir olmanın turizme etkisi (Karadeniz, 2014; Orhan & Doğanay, 2017; Kaymaz et al., 2017; Zaman et al., 2017; Acar, 2018), ekonomiye ve kalkınmaya etkisi (Şahin & Kutlu, 2014; Tunçer & Olgun, 2017; Uzun, 2019; Öztürk et al., 2023) ile yeni kent anlayışı ve kent yönetimiyle (Özür, 2016; Özmen et al., 2017) ilgilidir. Genellikle bir sakin şehir örneğinde yapılan bazı çalışmalarda ise yerel halkın sakin şehir algısı (Acar, 2017; Dündar & Sert, 2018; Numanoğlu & Güçer, 2018; Walker & Lee, 2019; Uslu & Avcı, 2020; Yıldırım & Uğuz, 2020; Alkan, 2020) irdelenmiştir. Mart 2022 tarihinde sakin şehir (Cittaslow) kabul edilen Kemaliye ilçesi için bu yönüyle herhangi bir akademik çalışmanın bulunmaması, çalışmanın özgünlüğünü de ortaya koymaktadır.

Literatürde sakin şehir hareketini eleştirel bakış açısıyla ele alan birtakım çalışmalar (Sarıcaoğlu & Zeren, 2013; Özmen & Can, 2018) olmakla birlikte, birçoğunda şehirlere ve yerel halka kattığı veya katacağı avantajları dile getirilmiştir. Bu hareketin etkileri genel olarak sosyo-kültürel, ekonomik ve çevresel boyutuyla ele alınmış olup, en önemli olumlu etkilerinin yerellik ve sürdürülebilirlik konularında olduğu ifade edilmektedir. Nitekim sakin şehir hareketinin yerelleşmeyi savunduğu (Alkan, 2020), yerel yemeklere ve eko-gastronomiye önem verdiği (Walker & Lee, 2019; Uslu & Avcı, 2020), yerel halkın ekonomik seviyesinde iyileşmeye ve sürdürülebilir kalkınmaya hizmet ettiği (Öztürk et al., 2023), doğal ve kültürel miras değerlerin korunmasını sağladığı (Çokal, 2023), misafir dostu bir hareket olarak yavaş/sürdürülebilir turizm ile amaç birlikteliğine sahip olduğu (Aslan & Güneş, 2016), halkın yaşam kalitesini artırarak sosyal değişime olanak sağladığı (Uslu & Avcı, 2020), sertifikasyon ve markalaşma sürecini beraberinde getirdiği (Yıldırım & Uğuz, 2020; Alkan, 2020) gibi pek çok olumlu etkileri dile getirilmiştir. Yerel kimliklerin kaybedilmesi riski, kalabalıklaşma ve sakinliğin yitirilmesi, fiyat artışlarının olması (Dündar

³ Bu analizler WOSviewer programı aracılığıyla yapılmıştır.

& Sert, 2018; Numanoğlu & Güçer, 2018; Uslu & Avcı, 2020) ise en çok dile getirilen olumsuz etkiler arasındadır. Bununla birlikte olumlu etkilerini dile getiren çalışmalarda bile iyi yönetilmeyen ve yerel halkın yeterince sürece dâhil edilmediği örneklerde olumsuz sonuçların ön plana çıkabileceği endişesi paylaşılmıştır.

ARAŞTIRMANIN AMAÇ VE YÖNTEMİ

Yerel halklar, sakin şehir hareketinin en önemli paydaşları arasında gösterilmektedir. Bu nedenle her aşamasında sürecin içerisinde olması ve katkı sağlaması beklenmektedir. Örneğin yerel halkın bu ağa katılımı kabul etmesi ve sakin şehir kriterlerinin uygulanırken kamu kurumları ile iş birliği halinde bulunması, adaylık sürecinin başarılı olabilmesi için önemli görülmektedir (Başar, 2021). Ancak sakin şehir hareketi bir süreç olup (Uslu & Avcı, 2020), birliğe dâhil olunması nihai hedefe ulaşılmış olduğu anlamına gelmez. Aslında birliğe dâhil olmak sürdürülebilirlik açısından düşünüldüğünde bir başlangıç olarak kabul edilebilir. Dolayısıyla yerel halkın süreçteki rolü de katlanarak devam etmektedir. Bu nedenle gerek başvuru sürecinde ve gerekse sonrasında yerel halkın sakin şehir farkındalığı, algısı ve süreci içselleştirme durumlarının ölçülmesi önemlidir. Bu bağlamda çalışmada, Kemaliye'deki yerel halkın sakin şehir farkındalığı ve algısının ölçülmesi amaçlanmıştır. Ayrıca Kemaliye'nin sakin şehir ağına dâhil edilmesinin ilçeye olumlu veya olumsuz etkilerinin olup olmadığı konusunda da yerel halkın görüşleri alınmıştır.

Çalışma nicel araştırma yöntemleri üzerine kurgulanmış olup, veri toplama aracı olarak anket yöntemi benimsenmiştir. Bu bağlamda daha önce yapılmış örnek çalışmalardan da yararlanılarak anket formu hazırlanmıştır. Anket formu iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümdeki soruların 6'sı katılımcıların demografik özelliklerine yönelik iken, 6 tanesi de Kemaliye'nin sakin şehir olması ile ilgili yerel halkın farkındalık, algı ve tutumlarını ölçmeye yöneliktir. Bu kısımda bazı açık uçlu sorulara da yer verilmiş ve böylece konunun daha derinlemesine tahlil edilmesi amaçlanmıştır. İkinci bölümde ise yerel halkın sakin şehir olmanın ekonomik, kültürel ve çevresel etkilerine yönelik algılarını ölçmek için 5'li Likert tipinde hazırlanmış ve 27 sorudan oluşan forma yer verilmiştir. Bu kısımdaki sorular, Yıldırım & Uğuz (2020)'ün çalışmasındaki ölçek sorularından yararlanılarak hazırlanmıştır.

Kemaliye ilçe merkezinde yaşayan 2170 (TÜİK, 2023) kişi araştırmamızın evrenini teşkil etmektedir. Amaçlı örnekleme yöntemi ile belirlenen katılımcıların heterojen bir yapı gösterdiği düşünüldüğünde, 0.10 örnekleme hatasıyla örneklemin 93 kişi olması gerekmektedir (Yazıcıoğlu & Erdoğan, 2004). Çalışmada firelerin de olabileceği düşüncesiyle 100 kişilik bir örneklem grubu belirlenmiştir. Örneklemin toplumun her kesimini kapsayacak şekilde olmasına özen gösterilmiş ve grup içerisinde öğrenci, esnaf, yerel halk ile çeşitli kurum ve kuruluşlarda çalışan memur ve yöneticilere yer verilmiştir. Anket uygulaması 21 Mayıs 2023 ve 21 Ağustos 2023 tarihleri arasında yüz yüze gerçekleştirilmiştir.

Anket sonucunda elde edilen bulgular, SPSS 27 programı ile analiz edilmiştir. Bu aşamada öncelikle sakin şehirler hakkında 5'li likert ölçeği ile hazırlanmış olan 27 adet soruya Cronbach's Alpha yöntemiyle güvenilirlik analizi yapılmış ve 0.932 degeriyle soruların yüksek derecede güvenilir olduğu anlaşılmıştır. Daha sonra her bir soru için frekans analizi yapılmasının yanı sıra, bazı demografik özellikler ile sakin şehir farkındalığı arasında korelasyon olup olmadığını belirlemek amacıyla da Ki-Kare (Shi-Square) testi uygulanmıştır. Aralarında anlamlı ilişkinin olduğu tespit edilen değişkenler için ise, ilişkinin gücünü tespit edebilmek amacıyla Cramer's V testi uygulanmıştır. Anket formundaki açık uçlu sorulara verilen cevaplar ise, anlam bütünlüğüne dikkat edilerek belli gruplara ayrılmış ve bu gruplar için yine frekans analizi yapılmıştır. Analizler sonucunda elde edilen bulgular, tablolaştırılarak yorumlanmış ve sonuç bölümünde çeşitli değerlendirme ve önerilerde bulunulmuştur.

BULGULAR VE TARTIŞMA

2022 yılında ülkemizin 21. sakin şehri olarak kabul edilen Kemaliye ilçesinde yerel halkın bu konudaki farkındalık, algı ve tutumlarını ölçmeyi amaçlayan bu çalışmada, Kemaliye'de ikamet eden 100 kişiye yüz yüze anket uygulanmıştır. Anketin ilk altı sorusunda katılımcıların demografik özelliklerine yönelik sorular sorulmuş olup, katılımcıların büyük çoğunluğu erkeklerden (%81) oluşmaktadır. Erkeklerin çoğunlukta olması bir sınırlılık olarak kabul edilebileceği gibi, kapalı bir toplum yapısına sahip olan Kemaliye'de erkeklerin süreci ve değişimleri daha iyi gözlemleyecek toplumsal statüye sahip olması, bizleri erkeklere sayısal anlamda pozitif ayrımcılık yapmaya yönlendirmiştir. Katılımcılar yaş grupları açısından değerlendirildiğinde ise nispeten dengeli bir dağılımın olduğu görülmektedir. Nitekim en kalabalık grubu oluşturan 27-34 yaş aralığında 28 kişi bulunurken, bunu takip eden üç yaş grubundaki (18-26; 35-42 ve 43-50) katılımcı sayısı (18 kişi) eşittir. En az katılımcının ileri yaşlarda olduğu görülmüş olup, 51-58 yaş aralığında 12 ve son olarak da 59-65 yaş grubunda 6 katılımcı bulunmaktadır (Tablo 1).

Katılımcıların büyük çoğunluğunun eğitim seviyesinin yüksek olduğu görülmüştür. Nitekim katılımcıların %33'ü lisans eğitimi almış kişilerden oluşmaktadır. Bu sayıya yüksek lisans (5 kişi) ve doktora (3 kişi) eğitimi almış kişiler de eklendiğinde katılımcıların %41'inin lisans ve lisansüstü eğitime sahip olduğu görülmektedir. Bunu sırasıyla; ön lisans eğitimi almış kişiler (26 kişi), lise eğitimi almış kişiler (22 kişi), ilkökul eğitimi almış kişiler (7 kişi) ve ortaokul eğitimi almış kişiler (4 kişi) takip etmektedir (Tablo 1).

Katılımcıların farklı meslek gruplarından olmasına özen gösterilmiştir. Bu kapsamda katılımcıların 21'i memur, 12'si esnaf, 9'u din görevlisi (imam, vaiz ve müezzin), 8'i sağlık çalışanı (hekim, hemşire, ebe ve att), 7'si polis memuru, 4'ü akademisyen, 4'ü emekli, 4'ü işçi, 4'ü kasiyer, 4'ü serbest meslek sahibi, 3'ü özel güvenlik, 3'ü öğrenci, 3'ü ev hanımı ve 14'ü ise diğer meslek gruplarından oluşmaktadır (Tablo 1). Bu veriler, örneklem seçilirken toplumun hemen her kesimine ulaşılmaya çalışıldığını kanıtlamaktadır.

Ankete katılanlar Kemaliye’de ikamet ettikleri süreye göre ele alındığında, %32’sinin 26 yıl ve daha fazla bir süre ilçede yaşayanlardan oluştuğu görülmüştür. Bunlara 10 yıl üstünde Kemaliye’de ikamet edenler de eklendiğinde katılımcıların % 50’den fazlasının Kemaliye’yi iyi tanıyan kişilerden oluştuğu söylenebilir. En az ikamet edenlerse 1 yıldan daha az kalış süresi olan 7 kişidir (Tablo 1).

Tablo 1: Katılımcıların Demografik Özelliklerine Yönelik Bulgular.

Kategori	Grup	Frekans	Yüzde
Yaş	18 – 26 Yaş	18	18
	27 – 34 Yaş	28	28
	35 – 42 Yaş	18	18
	43 – 50 Yaş	18	18
	51 – 58 Yaş	12	12
	59 – 65 Yaş	6	6
Cinsiyet	Erkek	81	81
	Kadın	19	19
Medeni Durum	Evli	65	65
	Bekâr	35	35
Öğrenim Düzeyi	İlkokul	7	7
	Ortaokul	4	4
	Lise	22	22
	Ön Lisans	26	26
	Lisans	33	33
	Yüksek Lisans	5	5
	Doktora	3	3
Meslek	Memur	21	21
	Esnaf	12	12
	Din Görevlisi	9	9
	Sağlık Çalışanı	8	8
	Polis Memuru	7	7
	Akademisyen	4	4
	Emekli	4	4
	İşçi	4	4
	Kasiyer	4	4
	Serbest Meslek	4	4
	Özel Güvenlik	3	3
	Öğrenci	3	3
	Ev Hanımı	3	3
	Diğer	14	14
İkamet Süresi	1 yıldan az	7	7
	1 - 5 yıl	24	24

	6 - 10 yıl	17	17
	11 - 15 yıl	5	5
	16 - 20 yıl	7	7
	21 - 25 yıl	8	8
	26 yıl +	32	32

Hayatlarına yeni giren bir kelimenin insan zihninde hangi anlamları çağrıştırdığı önemlidir. Bu kapsamda yöre halkına *Sakin/Yavaş Şehir (Citta Slow) kelimesi size neyi çağrıştırıyor?* sorusu sorulmuştur. Buna göre araştırmaya katılan katılımcılarda farklı anlamlar çağrıştırdığı görülmüştür. Nitekim katılımcılara birden fazla cevap verme olanağı tanınmış olup, toplamda 144 yanıt alınmıştır. Katılımcıların çoğunluğu (%40'ı) adının da sakin şehir olmasından dolayı olacak ki, bu kelimenin sessizlik/sakin şehir/sessiz şehir/sakin yaşam gibi çağırışımlar yaptığını yazmıştır. Bazı katılımcılar (%21) sakin şehir denildiğinde huzur, güven ve kavgasız kelimelerini; kimi katılımcılar (%16) da nüfusun az olduğu, kalabalık olmayan, trafik yoğunluğunun olmadığı şehri çağrıştırdığını belirtmiştir. Bir kısım katılımcı ise kendilerine doğa, çevre ve yeşilliği hatırlattığını ifade ederken, bazı kişiler de turizmi çağrıştırdığını söylemişlerdir (Tablo 2). Bu ifadelerden de anlaşıldığı üzere, sakin şehir kelimesi katılımcılara birbiriyle bağlantılı farklı kavramları çağrıştırmaktadır.

Tablo 2: Sakin Şehir İfadesinin Katılımcılarda Çağrıştırdığı Anlamlar.

Kategori	Grup	Frekans	Yüzde
Sakin/Yavaş Şehir (Cittaslow) kelimesi size neyi çağrıştırıyor?	Sakin Şehir - Sakin Yaşam - Sakin - Sessizlik - Sessiz Şehir - Gürültüsüz	57	40
	Huzur – Güven – Kavgasız	30	21
	Trafiksiz – Kalabalık Olmayan – Az Nüfus	23	16
	Kültürünü Koruyan Şehir – Geleneğini Koruyan Şehir – Özünü Kaybetmemiş Şehir	13	9
	Yeşillik – Doğa - Çevre	13	9
	Yaşanılacak yer – yaşanılacak temiz şehir	4	3
	Turizm Şehri – Turizm Canlılığı	2	1
	Dostluk – Paylaşım	2	1

Katılımcıların sakin şehir farkındalığını ölçmek için 5'li likert ölçeği ile hazırlanmış 27 adet soru sorulmuştur. Katılımcılara sorulan soruların içeriğinde sakin şehir hareketinin ekonomi, turizm, çevre ve sosyo-kültürel yaşama olan etkileri ile ilgili sorulara yer verilmiştir. Tablo 3 incelendiğinde en düşük madde ortalama değeri, 2.54 ile *Sakin şehir olmak, genç nüfusa istihdam olanağı sağlar* ifadesine aittir. Ortalama değer düşük çıkması, bu konuda olumsuz bakış açısının olduğu anlamına gelmektedir. Nitekim katılımcıların % 62'si sakin şehir olmanın genç nüfus istihdamına etkisinin olmadığını düşünmektedir. Konuyla bağlantılı bir diğer soru da bu değer yargısını doğrular niteliktedir. *Sakin şehir olmak, kadın nüfusa istihdam olanağı sağlar* ifadesinde çıkan ortalama değer de düşük olup, 2.72 şeklinde gerçekleşmiştir. Zira katılımcıların % 54'ü, sakin şehir olmanın kadın nüfus istihdamına olumlu katkısının olmadığı veya olmayacağını düşünen kişilerden oluşmaktadır. En düşük değerlerin bu iki soruda görülmesini yöredeki iş olanaklarının kısıtlı olmasına ve daha çok iş gücü olarak erkek nüfustan yararlanılmasına bağlayabiliriz. Bununla birlikte Kemaliye'nin sakin şehir ağına dâhil olmasının üzerinden uzun bir süre geçmediği için henüz ilçede ekonomik bir canlanma oluşturmadığı da anlaşılmaktadır. Anket sonuçlarına göre ortalama değer düşük çıktığı (2.94) bir başka ifade de

Sakin şehir olmak, yörede eğitim düzeyini artırır yargısı olmuştur. Bu değere göre, katılımcıların % 47'si sakin şehrin eğitim düzeyini arttırmayacağını düşünmektedir (Tablo 3).

Anket sonuçlarına göre, Kemaliye'de yaşayanlar sakin şehir olmanın en çok kültürel açıdan olumlu sonuçları olacağını öngörmektedir. Nitekim en yüksek madde ortalaması, 4.18 ile *Sakin şehir olmak, yörenin tarihi dokusunun korunmasını sağlar* ifadesine aittir. Yine *Sakin şehir olmak, geleneksel mimari ve şehrin dokusunu korur* (4.04) ve *Sakin şehir olmak, gelenek ve göreneklerin korunmasına katkı sağlar* (4.02) ifadelerinin de yüksek madde ortalamasına sahip olması bu durumu desteklemektedir. Buna göre katılımcıların % 90'a yakınının sakin şehir olmanın Kemaliye'nin tarihi dokusunu ve mimarisini koruyacağını düşünen kişilerden oluştuğu anlaşılmaktadır. Yöre halkının sakin şehir hareketine olumlu tavır sergilemelerini sağlayan diğer yönleri de turizm ve çevre koruma açısından avantajları olacağını düşünmeleridir. Nitekim *Sakin şehir olmak, yöre turizmini canlandırır* (4.04) ve *Sakin şehir olmak, su kaynaklarının korunmasını sağlar* (4.00) ifadeleri ortalama değer puanı 4'ün üzerinde olan yargılardır. Aynı paraleldeki diğer bazı ifadelerin de 4'ün altında kalmış olmakla birlikte yüksek ortalama değere sahip oldukları görülmektedir (Tablo 3).

Tablo 3: Katılımcıların Sakin Şehir Hakkındaki Görüşleri.

İfadeler	Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	Ortalama Değer ⁴
1 Sakin şehir olmak, sessiz bir şehir olmaktır.	24	39	9	23	5	3,54
2 Sakin şehir, insanların yavaş bir hayat sürdürme politikasıdır.	17	29	17	28	9	3,17
3 Sakin şehir olmak, iyi ve güzel bir durumdur.	29	46	13	8	4	3,88
4 Sakin şehir olmak, sizi diğer kentlerden ayrıcalıklı kılar.	27	45	12	10	6	3,77
5 Sakin şehir olmak, yöreyi cazip kılar.	32	39	10	15	4	3,80
6 Sakin şehir olmak, yerel ekonomiyi canlandırır.	16	33	19	25	7	3,26
7 Sakin şehir olmak, yerel halkın yaşam standardını artırır.	17	27	17	29	10	3,12
8 Sakin şehir olmak, genç nüfusa istihdam olanağı sağlar.	10	20	8	38	24	2,54
9 Sakin şehir olmak, kadın nüfusa istihdam olanağı sağlar.	9	27	10	35	19	2,72
10 Sakin şehir olmak, yöre esnafını korur.	16	35	12	26	11	3,19
11 Sakin şehir olmak, yöresel ürünleri ve el sanatlarını teşvik eder.	24	53	8	10	5	3,81
12 Sakin şehir olmak, yöre turizmini canlandırır.	30	56	6	4	4	4,04
13 Sakin şehir olmak, yörede eğitim düzeyini artırır.	15	25	13	33	14	2,94
14 Sakin şehir olmak, yöredeki altyapı standartlarının yükselmesini sağlar.	14	28	20	24	14	3,04

⁴ Katılımcıların işaretlediği kavramlara farklı puanlar verilerek hesaplanmıştır. Buna göre;

1. Kesinlikle Katılmıyorum
2. Katılmıyorum
3. Kararsızım
4. Katılıyorum
5. Kesinlikle Katılıyorum

şeklinde SPSS programında kodlanarak veri girişi yapılmıştır.

15	Sakin şehir olmak, yöredeki kültür, sanat ve eğlence faaliyetlerini artırır.	20	47	16	12	5	3,65
16	Sakin şehir olmak, geleneksel yeme içme alışkanlıklarının korunmasına destek olur.	23	50	13	8	6	3,76
17	Sakin şehir olmak, yörenin tarihi dokusunun korunmasını sağlar.	35	54	6	4	1	4,18
18	Sakin şehir olmak, gelenek ve göreneklerin korunmasına katkı sağlar.	29	55	7	7	2	4,02

Katılımcılara Kemaliye'nin sakin şehir olması ile ilgili bilgi sahibi olup olmadıkları ve bilgi sahibi iseler bilgi edinme yollarının neler olduğu sorulmuştur. Araştırmaya katılan 100 kişiden 98'i Kemaliye'nin sakin şehir olduğunu bildiğini söylerken, 2 kişi ise bu soruya olumsuz yanıt vermiştir. Buna göre, Kemaliye'de sakin şehir olma hususunda farkındalığın oldukça yüksek olduğu görülmüştür. Diğer soruda katılımcılara Kemaliye'nin sakin şehir olduğunu nereden öğrendikleri sorulmuştur. Katılımcıların %33.7'si sosyal medyadan öğrendiğini söylemişken, % 25.5'i arkadaş çevresi, % 7.1'i aile ve % 2.1'i de televizyon cevaplarını vermişlerdir. 31 kişi ise ilçenin sakin şehir olmasında katkı payı oldukları ve sürecin paydaşları olan kurumlarda (Kaymakamlık, Belediye vs.) çalıştıkları için bilgi sahibi olduklarını ifade etmişlerdir (Tablo 4). Bu veriler de göstermektedir ki, bilgi paylaşımı ve tanıtımda sosyal medya en etkili araçların başında gelmektedir.

Tablo 4: Katılımcıların Kemaliye'nin Sakin Şehir Olması İle İlgili Bilgi Sahibi Olma Durumu.

Kategori	Grup	Frekans	Yüzde
<i>Katılımcıların Kemaliye'nin Sakin Şehir Olması İle İlgili Bilgi Sahibi Olma Durumu</i>	Evet	98	98
	Hayır	2	2
	Toplam Değer	100	100
<i>Katılımcıların Kemaliye'nin Sakin Şehir Olması İle İlgili Bilgi Edinme Yolu</i>	Sosyal Medya	33	33,7
	Arkadaş Çevresi	25	25,5
	Aile	7	7,1
	Televizyon	2	2,1
	Diğer	31	31,6

Katılımcıların görüşlerini daha iyi yansıtabilmek ve derinlemesine analiz yapabilmek açısından katılımcılara açık uçlu sorular da yöneltilmiştir. Bu bağlamda; *Sakin şehir olduktan sonra Kemaliye'de gözlemlediğiniz olumlu değişimler var mıdır? Varsa bu değişimler nelerdir?* sorusu ankete katılanlara yöneltilmiştir. Ancak katılımcıların 19'u bu soruyu cevapsız bırakmıştır. Soruyu cevaplandıran katılımcıların (81 kişi) önemli bir bölümü (%43'ü) de herhangi bir olumlu değişimin yaşanmadığını belirtmiştir. Olumlu yönde değişim olduğunu belirtenlerin %56'sı ise, Kemaliye'nin sakin şehir olmasıyla birlikte tanınırlığının ve turizme yönelik yatırımların arttığını, ilçeye gelen turist sayısında artış olduğunu, yerel ürünlerin tanıtımı ve pazarlamasının sağlandığını söylemişlerdir. 10 kişi ise, ilçede çevre düzenlemesi ve temizlik faaliyetlerine daha fazla önem verilmeye başlanmasını, çeşitli tarihi ve kültürel yapıyla ilgili restorasyon çalışmalarının artmasını olumlu bir gelişme olarak dile getirmiştir. Bu cevaplar da Kemaliye'nin sakin şehir olmasının ilçe turizmine katkı sağladığı ve bundan sonra da sağlayacağı şeklinde yorumlandığını göstermektedir. Soruyu yanıtlayanların yaklaşık %6'sı (5 kişi) ise, yerel halkın süreçten yeterince bilgi sahibi olmadığından dolayı henüz olumlu anlamda büyük bir değişimin olmadığını, ancak ileride olabileceğini düşündüklerini söyleyen kişilerden oluşmaktadır.

Katılımcılara yukarıdaki sorunun tam tersine *Sakin şehir olduktan sonra Kemaliye'de gözlemlediğiniz olumsuz değişimler var mıdır? Varsa bu olumsuz değişimler nelerdir?* sorusu da yöneltilmiştir. Bu soruyu cevaplandırma oranı diğerine göre daha düşük olup, katılımcıların ancak 70'i bu soruyu cevaplandırmıştır. Ayrıca bunların %67'si (47 kişi) de herhangi bir olumsuz değişim yoktur cevabını vermiştir. Olumsuz değişim olduğunu belirtenlerin çoğunluğu (12 kişi) ise, artan turist yoğunluğundan yakınmaktadır. Aynı neden olumlu değişim olarak da nitelendirilmiştir. Bu durum katılımcıların turizme bakış açısından kaynaklanmış olabilir. Nitekim bazen yerel halk ile gelen turistler arasında oluşan kültür farkı, iki grup arasında anlaşmazlığa ve yerel halkın turizme karşı olumsuz yargı geliştirmesine neden olabilmektedir. Bununla birlikte katılımcılar daha çok artan turist sayısına bağlı olarak ortaya çıktığını düşündükleri fiyat artışı, çevre, hava ve gürültü kirliliği ile otomobil fazlalığı ve trafik yoğunluğunu olumsuz durum olarak değerlendirmişlerdir. Bazı katılımcılar ise ilçenin aslında süregelen problemlerini (özellikle genç nüfusun göç etmesi, ilçede iş olanaklarının kısıtlı olması, doğalgazın olmaması gibi) bu kısımda dile getirmişlerdir.

Kemaliye'deki yerel halkın ilçelerinin sakin şehir ağına dâhil olmasından ne derece memnun olduğunu belirleyebilmek açısından katılımcılara, memnuniyet düzeylerini 100 puan üzerinden değerlendirmeleri istenmiştir. Buna göre ankete katılanların ortalama memnuniyet oranı %72.48 olarak belirlenmiştir. Katılımcıların %43'ü bu durumdan çok yüksek (%90-100) düzeyde memnun olduklarını dile getirmişlerdir. Memnuniyet düzeylerini yüksek (%70-89) olarak ifade eden 26 kişi varken, 16 kişi de orta (%50-69) olarak nitelendirmiştir. 15 kişi ise düşük düzeyde (%50 altı) memnuniyet oranına sahiptir. Bu veriler, katılımcıların büyük oranda Kemaliye'nin sakin şehir ağı içerisine dâhil edilmesinden memnun olduklarını göstermektedir. Nitekim diğer bazı sakin şehirler üzerine yapılmış çalışmalarda (Acar, 2017; Dündar & Sert, 2018; Numanoğlu & Güçer, 2018; Uslu & Avcı, 2020) benzer bir durum ortaya çıkmıştır.

Kemaliye'deki yerel halkın yaşadıkları şehrin Cittaslow ağına dâhil edilmesi ile ilgili memnuniyet düzeyleri ile demografik özellikleri arasında bir ilişki olup olmadığını tespit etmek amacıyla Ki-Kare (Chi-Square) testi uygulanmıştır. Buna göre yaş, cinsiyet, medeni durum ve Kemaliye'de ikamet etme süresi ile memnuniyet düzeyi arasında anlamlı bir ilişki ortaya çıkmamıştır. Bu durumda bahsi geçen demografik özelliklere göre memnuniyet düzeyinin değişmediği, bir başka ifadeyle homojen bir dağılımın olduğu söylenebilir. Eğitim durumu ile memnuniyet düzeyi arasında ise anlamlı bir ilişkinin ortaya çıktığı görülmüştür (Tablo 5). Bu ilişkinin gücünü belirleyebilmek açısından da söz konusu iki değişkene Cramer's V testi uygulanmış olup, arada 0.296 değeriyle zayıf bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. Nitekim verilen cevaplara göre memnuniyet oranı ile yüksek veya düşük eğitim seviyesi arasında bağlantı kurulamamıştır. Bununla birlikte lise ve yüksek lisans düzeyinde eğitime sahip olan katılımcılarda memnuniyet oranı daha düşükken, bu değer ilkökul ve lisans düzeyinde eğitime sahip katılımcılarda yüksektir. Ortaokul, ön lisans ve doktora seviyesinde ise eşit memnuniyet düzeyi tespit edilmiştir.

Tablo 5: Katılımcıların Memnuniyet Düzeyi ile Çeşitli Demografik Değişkenler Arasındaki İlişki.

Kategori	Grup	Memnuniyet Düzeyi (%)				Chi- Square Değeri*
		Düşük (50'den az)	Orta (50-69)	Yüksek (70-89)	Çok Yüksek (90+)	
Yaş	18-26	3	5	2	8	0,908
	27-34	4	4	7	13	
	35-42	2	1	6	9	
	43-50	4	2	5	7	
	51-58	1	2	4	5	
	59-65	1	2	1	2	
Cinsiyet	Erkek	14	14	21	32	0,259
	Kadın	1	2	4	12	
Medeni Durum	Evli	11	8	17	29	0,348
	Bekâr	4	7	9	15	
Öğrenim Düzeyi	İlkokul	0	0	3	4	0,036
	Ortaokul	2	0	0	2	
	Lise	6	4	5	7	
	Ön Lisans	1	5	6	14	
	Lisans	3	4	11	15	
	Yüksek Lisans	2	3	0	0	
	Doktora	1	0	0	2	
İkamet Süresi (Yıl)	1 yıldan az	0	0	2	5	0,169
	1-5	4	7	4	9	
	6-10	2	0	6	9	
	11-15	1	1	1	2	
	16-20	1	0	1	5	
	21-25	4	1	1	2	
	26 +	3	7	10	12	

* p<0,05

Sonuç ve Öneriler

Şehirlerdeki aşırı nüfus artışı ve kalabalıklaşmanın beraberinde getirdiği aceleci, hızlı ve monotonlaşmış bir yaşam tarzına tepki olarak yaşam kalitesinin önemsendiği, bunun için de yavaşlığın yaşam tarzı olarak benimsendiği bir anlayış yaygınlaşmaya başlamıştır. Cittaslow kelimesiyle kimlik bulan ve resmi bir birlik haline gelen bu hareket, adının aksine kısa sürede tüm dünyaya yayılmış ve kendisine yeni üyeler eklemiştir. Ülkemiz birliğe üye şehir sayısının en fazla olduğu ülkeler arasında yer almakta olup, Kemaliye ilçesi de 2022 yılında 21. sakin şehrimiz olarak bu grup içerisinde yer almıştır.

Sakin şehir hareketinin felsefesi, üye kentlerdeki halkın yaşam kalitesini yükseltmek ve korumak üzerinedir. Bunu yaparken de aynılıktan kaçınarak yerel kimliği korumayı ve yerel ekonomiyi geliştirmeyi amaçlamaktadır. Bu yönüyle sakin şehir ağına dâhil olmak bir sonuç olmayıp, büyük oranda sürecin başlangıcı olarak nitelendirilebilir. Sürecin sağlıklı yürütülebilmesi için de anahtar kelime sürdürülebilirliktir.

Kemaliye ilçesi doğal, tarihi ve kültürel zenginlikleri ile ön plana çıkmaktadır. Bu yönüyle de sakin şehir ağına üye olmakta zorlanmamıştır. Ancak asıl zor süreç bundan sonra başlayacaktır. Önemli olan bu zenginliklerini koruyarak, gelişme ve kalkınma aşamasını sağlayabilmek yani sürdürülebilir yerel kalkınmayı başarabilmektir. Bunu sağlamanın yolu da süreci iyi kavramış yönetim kadrosunun yanı sıra, tüm paydaşların katılım sağladığı bir yönetim mantığının yaygınlaşmasına bağlıdır.

Yerel halkın sürece dâhil edilmediği, süreci içselleştirmede hiçbir projenin başarıya ulaşma şansı bulunmamaktadır (Pike, 2005). Bu nedenle Kemaliye'nin sakin şehir serüveninde yerel halkın katılımının sağlanması önemlidir. Yapılan bu çalışmada Cittaslow (sakin şehir) kelimesinin Kemaliye'deki yerel halkın zihninde uyandırdığı çağrışımların (Tablo 2) birliğin felsefesiyle uyduğu görülmüştür. Bununla birlikte kasabadaki yaşam kalitesini artırıcı yönde etkisinin yeterince oluşmadığı ve bu durumun insanların bakış açısının olumsuz bir ivme kazanmasına neden olabileceği düşünülmektedir. Bu bağlamda yerel halkın bu durumdan ekonomik olarak da fayda sağlayabileceği projelerin (el sanatları ürünleri, yerel tarımsal ve hayvansal ürünler ve yöresel yemekler satış noktalarının oluşturulması, ev pansiyonculuğunun teşvik edilmesi gibi) yaygınlaştırılması gerekmektedir. Bununla birlikte yerel halkın da bu tür faaliyetlere ve genel anlamda da sürece katkıları artırmak için bilgilendirici ve iyi örnekler üzerinden teşvik edici rehberlik hizmetlerine de ihtiyaç duyulmaktadır. Özellikle Devletimizin küçük ve orta ölçekli işletmelere sağlamış olduğu teşviklerden (özellikle genç ve kadınlara bu konuda öncelik sağlanmaktadır) haberdar edilmeleri önemlidir.

Ankete katılanlar sakin şehir olduktan sonra Kemaliye'deki en önemli olumlu değişimin turizm hareketliliğindeki canlılık olduğunu ifade etmişlerdir. Nitekim sakin şehir olmak bir destinasyon imajı oluşturarak marka değer kazanmaya ve dolayısıyla tanınırlığın artmasına vesile olmaktadır. Ancak burada düşülecek en önemli hata, süreci sadece ekonomik boyuta indirgeyerek turizmi nihai bir sonuç olarak görüp, yerel kimlikten ve yerel ekonomiden uzaklaşacak değişimlere sahne olmak olacaktır. Nitekim yerel halkın olumsuz değişim olarak ifade ettiği fiyat artışı, araç yoğunluğu, kalabalıklaşma gibi durumlar plansız bir turistik gelişimin ortaya çıkarabileceği sonuçlardır. Bu yönüyle çok fazla vakit kaybetmeden yöredeki turizm aktivitelerinin yavaş turizm veya sürdürülebilir turizm ilkeleri göz önünde bulundurularak planlanması ve bu yönde adımların atılması önemlidir.

Taşçılar Havza deneme alanlarından elde edilen iki yıllık sonuçlar incelendiğinde toplam yağışın %28,08'i Karaçam meşceresinde, %16,69'u Kayın meşceresinde, %20,99'u Gökmar meşceresinde intersepsiyon ile buharlaşarak havzanın su bütçesine katılmamıştır.

Çalışma sonuçları, ortalama 1.325 metre rakım ve %35 eğim ile güneye bakan dik arazilerde su üretimi için en ideal ağaç türünün kayın olduğunu göstermektedir. Çalışma alanı ile benzer özelliklere sahip bölgelerde, su üretimi amaçlı silvikültürel çalışmalarda tercih edilebilecek ağaç türleri arasında kayın öncelikli olarak değerlendirilebilir. Bir havzada suyun miktar ve kalitesini artırmak için, transpirasyon ve intersepsiyon ile su kaybını artıran, havzanın su bütçesine olumlu yönde bir katkısı olmayan türleri tercih edilmemelidir. Bu nedenle hidrolojik fonksiyonlu orman alanlarında genellikle iğne yapraklı türler yerine yapraklı türler tercih edilmelidir. Bu tür alanlarda ağacın kök yapısı, yaprak yüzeyi ve su ihtiyacı gibi özellikleri ön planda tutularak havzanın su bütçesine daha fazla katkısı olan, su kaybı daha az olan türlerin tercih edilmesine özen gösterilmelidir.

Etik Standartlara Uyum

a) Yazarların katkıları

F. O. : Çalışmayı tasarladı, verileri yorumladı ve makaleyi yazdı.

M. T. : Çalışmayı tasarladı, verileri topladı ve analizini yaptı.

b) Çıkar çatışması

Yazarlar çıkar çatışması olmadığını beyan ettiler.

c) Etik Kurul Onayı

Çalışma, 04/08 protokol numarası ile 26.04.2023 tarihinde Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu tarafından onaylandı.

d) Teşekkür

Bu çalışma, 1919B012216332 numaralı TÜBİTAK 2209-A projesi kapsamında hazırlanmış olup, kurumsal olarak TÜBİTAK'a ve çalışanlarına teşekkür ederiz.

KAYNAKLAR

- Acar, A. B. (2017). Balıkesir Sındırgı ilçesinde yaşayan yerel halkın sakin şehir hareketine yaklaşımı. Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi, Balıkesir, Türkiye.
- Acar, Y. (2018). Turistlerin tercih edilen destinasyona yönelik bilgi düzeyleri: Türkiye'deki sakin şehirleri ziyaret eden yerli turistler üzerine bir araştırma. Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2(1): 45-56.
- Acuner, E. (2015). Sakin şehir (cittaslow) olma yolunda ilk adım. Celepler.
- Akkaya, F. A. & Güngör, H. Y. (2016). Kemaliye (EğİN)'de kültür ve doğa turizmi. I. Ulusal Alternatif Turizm Kongresi, Türkiye, ss. 148-157.
- Akpınar, E. (2004). Doğu Anadolu Bölgesi'nde alternatif turizm merkezi olmaya aday bir ilçe: Kemaliye, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 6(2): 207-236.
- Alkan, A. (2020). Yerel paydaşların cittaslow şehir ağına yönelik algı ve tutumlarına ilişkin bir araştırma: Ahlat cittaslow şehir örneği. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 47: 261-280.
- Aslan, E. & Güneş, S. G. (2016). Sakin şehirler için sürdürülebilir turizmin önemi: Sakarya-Taraklı örneği. Journal of Recreation and Tourism Research, 3(3): 1-17.
- Başar, N. (2021). Sakin şehirde yaşayan halkın turizm algısının belirlenmesi: Eğirdir/Isparta örneği. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya, Türkiye.
- Cittaslow International (2024). 20 Ağustos 2024 tarihinde <https://www.cittaslow.org/content/association> adresinden alındı.
- Cittaslow Türkiye. (2024). 16 Ağustos 2024 tarihinde <https://cittaslowturkiye.org/tr/uyelik-sureci-ve-kriterler/> adresinden alındı.
- Çokal, Z. (2023). Kültürel mirasın sürdürülebilirliğinde sakin şehirlerin rolü. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 25(3): 1170-1184.
- Dündar, Y. & Sert, A. N. (2018). Yerel halkın yavaş (sakin) şehir hakkındaki algıları: Seferihisar'da nitel bir araştırma. Türk Turizm Araştırmaları Dergisi, 2(4): 74-91.
- Ekincek, S. (2014). Sakin şehir (Cittaslow) yöneticilerinin sakin şehir hareketine ve sürdürülebilirliğe yönelik değerlendirmeleri. Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Erzinan, Türkiye.
- Halk54, (2024). 20 Ağustos 2024 tarihinde <https://www.halk54.com/tarakli-sakin-sehir-listesinden-cikartildi> adresinden alındı.
- HGM, (2024). 20 Ağustos 2024 tarihinde <https://www.harita.gov.tr/il-ve-ilce-yuzolcumleri> adresinden alındı.
- Karadeniz, C. B. (2014). Sürdürülebilir turizm bağlamında sakin şehir Perşembe. Journal of International Social Research, 7(29): 84-107.
- Kaymaz, Ç. K., Birinci, S. & Camcı, A. (2017). Sürdürülebilir turizm açısından Uzundere sakin (cittaslow) şehri. Al-Farabi 1st International Congress on Social Sciences (11-14 Mayıs), Gaziantep, Cilt.1, pp.1000-1026.
- Keskin, E. B. (2010). Sürdürülebilir kent kavramına farklı bir bakış olarak yavaş şehirler (Cittaslow): Seferihisar örneği. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya, Türkiye.
- Kiper, P. (2004). Küreselleşme sürecinde kentlerimize giren yeni tüketim mekanları ve yitirilen kent kimlikleri. Planlama Dergisi, 4: 14-18.
- Koç, V. & Baz, İ. (2020). Türkiye'de sakin şehir hareketine üyelik süreci ve üyeliğin etkileri. İstanbul Ticaret Üniversitesi Teknoloji ve Uygulamalı Bilimler Dergisi, 2(2): 57-67.
- Mavuş, F. B. (2021). Erzinan ili Kemaliye (EğİN) ilçesinin somut kültürel miras değerleri. Turizm Ekonomi Ve İşletme Araştırmaları Dergisi, 3(1): 110-120.
- Mayer, H. & Knox, P.L. (2006). Slow cities: Sustainable places in a fast world. Journal of Urban Affairs, 28(4): 321-334.
- Numanoğlu, E. & Güçer, E. (2018). Yerel halk açısından yavaş şehir akımı algısı: Perşembe örneği. Journal of Multidisciplinary Academic Tourism, 3(2): 11-22.
- Orhan, F. & Doğanay, H. (2017). Türkiye'nin sakin şehirlerinden biri olan Şavşat'ın turizm potansiyelinin belirlenmesi ve değerlendirilmesi. Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 12: 303-326.
- Oto, S. & Kızılırmak, İ. (2022). Erzinan'ın Kemaliye ilçesinin kırsal turizm kapsamında incelenmesi. Bilge Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 6(2): 146-155.
- Özmen, A. & Can, M. C. (2018). Cittaslow hareketi'ne eleştirel bir bakış. Planlama, 28(2): 91-101.

- Özmen, Ş. Y., Birsen, H. & Birsen, Ö. (2017). Sakin şehir Yalvaç örneğinde sürdürülebilirlik, sakin şehirler ve toplumsal katılım. *Akademia Sosyal Bilimler Dergisi*, 3: 140-158.
- Öztürk, A., İpek, F. & Kayacan, B. (2023). Cittaslow (sakin şehir) yaklaşımının sürdürülebilir yerel kalkınmaya etkisi: Şavşat örneği. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(1): 187-208.
- Özür, N. K. (2016). Sakin şehir/Cittaslow hareketi ve yerleşme coğrafyası. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 37: 151-157.
- Pajo, A. & Uğurlu, K. (2015). Cittaslow kentleri için slow food çalışmalarının önemi. *Electronic Journal of Vocational Colleges (Ejovoc)*, 5(6): 65-73.
- Petrini, C. & Padovani, G. (2011). Slow food devrimi: Arcigola'dan Terra Madre'ye: Yeni bir yaşam ve yemek kültürü. (Çev: Ç. Ekiz). *Sinek Sekiz*.
- Pike, S. (2005). Tourism destination brand complexity. *Journal of Product and Brand Management*, 14(4): 258–259.
- Sarıcaoğlu, T. & Zeren, M.T. (2013). Cittaslow: architectural conservation criticism within the context of sustainability. *Conference on Central Europe Towards Sustainable Building (CESB13)*, pp.927-929.
- Sayar, K. (2023). *Yavaşla* (53. Baskı). Kapı.
- Slow Food (2023). Yıllık Rapor. 22 Ağustos 2024 tarihinde https://pub.slowfood.com/EN_Annual_Report_2023/index.html adresinden alındı.
- Slow Food. (2024). 3 Eylül 2024 tarihinde <https://www.slowfood.com/our-history/> adresinden alındı.
- Şahin, İ. & Kutlu, S. Z. (2014). Cittaslow: Sürdürülebilir kalkınma ekseninde bir değerlendirme. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 2(1): 55-63.
- Tunçer, M. & Olgun, A. (2017). Seferihisar'ın ekonomik ve mali yapısı üzerinden sakin şehir uygulamalarına ilişkin bir inceleme. *Uluslararası Ekonomi ve Yenilik Dergisi*, 3(1), 47-72.
- TÜİK (2023). 18 Ağustos 2024 tarihinde <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=95&locale=tr> adresinden alındı.
- Uslu, A. & Avcı, U. (2020). Yerel halkın Cittaslow hareketine bakış açısına yönelik bir araştırma: Köyceğiz örneği. *Turizm Akademik Dergisi*, 7(1): 117-131.
- Uzun, B. Ş. (2019). Sakin şehirlerin ekonomik kalkınma potansiyellerinin belirlenmesi: Seyitgazi örneği, Yüksek lisans tezi. *Anadolu Üniversitesi, Eskişehir, Türkiye*.
- Ünal, Ç. (2016). Turizm coğrafyasında yeni kavramlar ‘yavaş şehirler ve yavaş turizm’. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 21(36):13-28.
- Walker, T. B. & Lee T. J. (2019). Visitor and resident perceptions of the slow city movement: The case of Japan. *International Journal of Tourism Sciences*, 19(2): 112-127.
- Yazıcıoğlu, Y. & Erdoğan, S. (2004). SPSS uygulamalı bilimsel araştırma yöntemleri. *Detay*.
- Yıldırım, G. & Uğuz, S. Ç. (2020). Yerel halkın sakin şehir algısı: Havran örneği. *Journal of Recreation and Tourism Research*, 7(2): 287-307.
- Zaman, M., Kızılkın, Y., Kaymaz, Ç. K., & Birinci, S. (2017). Turizm açısından Perşembe ilçesi: sakin şehir (cittaslow) hareketi (Ordu). *Dokap Bölgesi Uluslararası Turizm Sempozyumu*, 1(1), 395-409.
- Zengin, B. & Genç, K. (2018). Yavaş şehirlerin (citta-slow) pazarlanması: Göynük örneği. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(2): 585-599.